

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2912/2020
09.12.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиоца Градске општине Стари Град, коју заступа Правобранилаштво градске општине Стари Град, са седиштем у Београду, против тужених АА и ББ, обоје из ..., које заступа пуномоћник Мићо Петковић, адвокат из ..., ради иселења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 781/2019 од 05.12.2019. године, у седници већа од 09.12.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 781/2019 од 05.12.2019. године па се предмет враћа истом суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 5423/17 од 14.11.2018. године, обавезани су тужени да се са свим лицима и стварима иселе из стана број ..., који се налази на ... спрату зграде у улици ..., у ..., површине 22 м² по структури гарсоњера и да тако испражњен стан од лица и ствари предају тужиоцу на слободно коришћење и располагање у року од 15 дана по пријему пресуде. Обавезани су тужени да солидарно тужиоцу накнаде трошкове парничног поступка у износу од 127.125,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 771/2019 од 05.12.2019. године, преиначује се првостепена пресуда тако што се одбија као неоснован тужбени захтев којим је тражено да суд обавезе тужену да се са лицима и стварима иселе из раније описаног стана, те да исти испражњен од лица и ствари предају тужиоцу на слободно коришћење и располагање а тужилац се обавезује да туженима на име трошкова поступка исплати 302.150,00 динара са законском затезном каматом на износ од 269.400,00 динара почев од извршности пресуде па до исплате.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужилац је благовремено поднео ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. и 403. став 2. тачка 2. ЗПП ("Службени гласник РС" бр. 72/11...18/20) Врховни касациони суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју овај суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, сада пок. отац туженог ВВ је као носилац станарског права са Основном заједницом становања 28.10.1988. године, закључио уговор о коришћењу стана по коме је примио на коришћење на неодређено време стан број ..., у згради која се налази на ..., површине 22 м², те је у уговор унето да ће носилац станарског права стан користити са члановима домаћинства: супругом ГГ, сином АА и снахом ББ. Пок. ВВ се са супругом и туженима уселио у стан одмах по закључењу уговора 1988. године и у њему је живео до смрти 14.06.1998. године. После смрти носиоца станарског права његова супруга ГГ се обратила тужиоцу захтевом који је поднела 02.10.2003. године тражећи од њега као даваоца спорног стана на коришћење сагласност да она по супруговој смрти закључи уговор о коришћењу стана. На овај захтев одговорено је дописом Одељења за имовинскоправне и стамбене послове тужиоца 27.10.2010. године којим је ГГ обавештена да по истом није могуће поступати јер је Општина Стари Град, уговором од 03.05.1995. године зграду у којој се стан налази пренела Просветном фонду Српске православне цркве из Београда, те са њима мора обратити за давање сагласности. Након тога, ГГ се истоветним захтевом обратила Просветном фонду Српске православне цркве и то неколико пута, међутим на захтев није одговорено па се поново писаним захтевом предатом тужиоцу 23.11.2005. обратила за давање сагласности наводећи да је сазнала да је поводом уговора којим је зграда пренета Просветном фонду Српске православне цркве води спор због чега се поново обратила тужиоцу за давање сагласности. Међутим, дописом од 09.03.2006. године јој је одговорено да јој се сагласност не може дати јер је већ поменути уговором из 1995. године право управљања коришћења и располагања зграде пренето на Просветни фонд Српске православне цркве, па сходно томе, тужилац није надлежан да одлучује о њеном захтеву. Уговором закљученим 03.05.1995. године тужилац је Просветном фонду Српске православне цркве пренео право располагања, управљања и коришћења зградом број ..., у улици ... која се налази на кп бр. ... зк.ул. ... КО ... раније власништво Српске православне цркве „Св. Архистрата“ из Београда и то четири једнособна, 24 двособна и 21 трособна стан, а уговор је оверен пред Првим општинским судом у Београду 26.06.1997. године. Решењем Дирекције за реституцију Републике Србије од 14.04.2010. године Српској православној цркви „Архистрата Михајла“ Саборне цркве из Београда враћено је право својине на посебним физичким деловима зграде на ..., и то на шест двособних и једном једнособном и четири трособна стана и гарсоњере број ..., ..., ... и ..., све уписано у ЛН бр. ... КО Као власништво Републике Србије са правом коришћења градске општине Стари Град. У ЛН бр. ... КО ..., уписан је стан број ..., површине 22 м², по структури гарсоњера, као својина Републике Србије, са правом коришћења Општине Стари Град. Супруга пок. носиоца станарског права ВВ и мајка туженог АА, ГГ од 1991. године има уписано пријављено пребивалиште у месту ... на Тужени АА од 1988. године има уписано пребивалиште у ..., Стан за који је пок. ВВ закључио уговор о коришћењу, овде спорни, од уселења 1988. године користили су пок. ВВ, његова супруга ГГ, син АА и снаха ББ, а син и снаха су током становања у том стану добили двоје деце па по смрти носиоца станарског права ВВ у стану су наставили да живе његова супруга ГГ, син АА, снаха ББ и њихово двоје деце, а ГГ није пријавила своју адресу пребивалишта у спорном стану већ је остављена пријављена на ..., због тога што у ... није била запослена, па је

сматрала да та пријава и није од важности, те да она на ... одлази само за славу и током лета.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд налази да је тужилац власник стана, а да тужени, иако су били унети у уговор о коришћењу стана као чланови породичног домаћинства пок. носиоца станарског права ВВ и без обзира што у њему непрекидно живе од 1988. године, стан сада користе без правног основа, јер након смрти носиоца станарског права никада нису правно извршили пренос станарског права, односно нису закључили уговор о закупу стана па је због свега тога тужбени захтев усвојен. Међутим, по мишљењу другостепеног суда тужени су се у спорни стан уселили 1988. године, када је носилац станарског права сада пок. ВВ закључио уговор о коришћењу стана, а у тај уговор су наведени тужени као чланови његовог породичног домаћинства. Отуда су они право становања у спорном стану засновали у свему у складу са одредбама тада важећег Закона о становању („Сл. гласник СРС“, бр.12/82 и 31/88). Пок. ВВ је на дан ступања на снагу Закона о становању („Сл. гласник РС“, бр.50/92) имао статус носиоца станарског права на стану и на основу тог уговора је он наставио да користи стан са свим правима и обавезама закупца друштвеног стана на неодређено време а тужени су наставили да стан користе у својству чланова његовог породичног домаћинства. По смрти носиоца станарског права, његова супруга ГГ, син АА и његова супруга ББ, су имали право да наставе коришћење стана као чланови породичног домаћинства. Супруга пок. носиоца станарског права односно закупца на неодређено време ГГ се обратила тужиоцу као носиоцу права располагања на спорном стану за давање сагласности за откуп наведеног стана чиме је поступила у свему са одредбама Закона о становању, али је тужилац одбио закључење уговора тврдећи да је 1995. године пренео право располагања на спорном стану на друго лице. У ситуацији када је тужилац као носилац права располагања на спорном стану одбио захтев за закључење уговора о закупу стана ГГ је могла да се обрати ванпарничном суду предлогом за доношење решења којим се замењује уговор о закупу стана, што она није урадила. Међутим, по мишљењу другостепеног суда, то не значи да је њој на тај начин престало право коришћења стана јер закон није прописао рок за покретање ванпарничног поступка па самим тим и није престало право тужених да користе наведени стан. Због свега тога другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и тужбени захтев тужиоца одбио као неоснован.

Основано тужилац у ревизији наводи да је другостепена одлука заснована на погрешној примени материјалног права. Наиме, ступањем на снагу Закона о становању („Сл. гласник РС“, бр.50/92) ВВ је по члану 30. став 2. наставио да користи стан са правима и обавезама утврђеним тим законом али под условом из члана 31. до 39. Закона. Моментом смрти ВВ 14.06.1998. године на конкретан случај се мора применити члан 34. Закона о становању како то правилно налази и другостепени суд. Ако се прихвати да је супруга пок. ВВ ГГ подношењем захтева тужиоцу за закључење уговора о закупу стана поступила у свему у складу са чланом 34. став 4. Закона, односно да је обавестила закуподавца о смрти закупца стана по ставу 5. истог члана, закуподавац је био дужан да у року од 30 дана од истека тог рока закључи уговор о закупу стана са ГГ односно да он одреди лице које ће бити купац стана, што у конкретном случају тужилац није урадио. По мишљењу другостепеног суда, у таквој ситуацији, с обзиром да поменути став 5. члана 34. не прописује рок у коме заинтересовано лице може поднети предлог надлежном суду да у ванпарничном поступку донесе решење којим се замењује уговор о закупу стана, ранији чланови

породичног домаћинства носиоца станарског права законито настављају са коришћењем стана. Међутим, при таквом закључивању другостепени суд је изгубио из вида одредбу члана 5. став 1. Закона о становању по којој се стамбене зграде и станови користе по основу својине на стану и по основу закупа, а да се по члану 7. став 1. истог закона о закупу стана закључује уговор између власника стана односно носиоца права располагања и лица које закупљује стан. Дакле, поменута законска одредба изричито прописује да о коришћењу стана мора постојати правни основ, а тај основ се реализује у конкретном случају кроз уговор о закупу стана, који није закључен. Није споран став другостепеног суда да не постоји законски рок у коме ће лица која су остала у стану по смрти носиоца станарског права тражити од ванпарничног суда да донесе решење које замењује уговор о закупу стана, али док то решење не исходују таква лица користе стан без правног основа, па је управо у њиховом интересу да тај поступак покрену што у овом случају туженици нису урадили. Тужени су имали право да се обрате ванпарничном суду да донесе решење које би заменило уговор о закупу стана, а да ли би они или њихова мајка то право и остварили ствар је поступка и утврђивања чињеница у конкретном случају везано за друге услове који се морају испунити (да не поседују други стан, да живе у том стану итд). Све наведено значи, да је правилан став првостепеног суда да у конкретном случају тужени користе предметни стан без правног основа, те да би са тог аспекта био испуњен услов да се из стана иселе и тужиоцу исти ставе на располагање.

Међутим, Устав Републике Србије, чланом 18. став 1. прописује се да се људска и мањинска права зајемчена Уставом непосредно примењују, док је ставом 2. прописано да се Уставом јемче и као таква непосредно примењују људска и мањинска права зајемчена опште прихваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима. Конвенција за заштиту људских права и основних слобода која садржи несумњиво зајемчена опште прихваћена правила међународног права у члану 8. став 1. прокламује да свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке. Право на поштовање дома, тесно је повезано са чланом 1. Протокола који штити право на неометано уживање имовине. У пресуди Олујић против Хрватске (представка број 61260/08 од 20.05.2010. године), Европски суд за људска права дефинише дом као место, физички дефинисан простор где се одвија приватан и породични живот. Појединац има право на поштовање свог дома, што значи не само право на конкретан физички простор него и на мирно уживање тог простора. Да би се такав простор могао сматрати домом, неопходно је да постоје довољне и трајне везе које спајају тај простор са одређеним лицима за који та лица тврде да представља њихов дом. Нижестепени судови у конкретном случају нису имали у виду наведене одредбе, те нису ценили да ли тужени у конкретном случају уживају заштиту по основу права на дом. С обзиром да због не примене наведених одредаба које се могу третирати као материјално право чињенично стање није потпуно и правилно утврђено, то је и одлучено као у изреци на основу члана 416. став 2. ЗПП.

У поновном поступку одлучивања о жалби другостепени суд ће имати у виду све што је напред наведено, па ће у складу са тим донети на закону засновану одлуку.

**Председник већа - судија
Бождар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић